

I N F O R M A C E O C H A R T Ě 77

ročník desátý (1987) - č.14

Dokument Charty 77 58 87 K sedmdesátinám Z.Urbánka	2
59 87 K návrhům Jana Svobody	2
60 87 (Poštovní dokument)	3
61 87 (Blahopřání O.Ariasovi)	9
 Sdělení VONS č.692 (Proces s M.Mrtvým pokračuje)	10
693 (V.Čarvený odsouzen)	10
694 (Násilí proti I.Čabatovi)	10
695 (Věc J.Fialy opět projednávána)	10
 Dopis VONS Mezinárodní federaci pro lidská práva za E.Motla	11
V samizdatu nově vyšlo...	12
 Krátké zprávy: Večeře na velvyslanectví USA - Rozhovor amerického diplomata s chartisty - Setkání signatářů Charty 77 s W.Danielsem - Reakce akademika Sacharova - Seifertova cena L.Vaculíkovi - Cena J.Lederera P.Pospíchalové - Sovětí nezávislí sněmovali - Časopis "Grenzfall" - SPUUSA nepovolená - Jazzová sekce usiluje o legalizaci - Dopis občanů poslanců FS - Čs.katolíci piší gen.tajemníkovi OSN - VOPMMČ informuje - Represe proti punkům - Napadení tří občanů - Násilí proti J.Pukalíkovi - Zásahy proti přednáškám - Strahov ve známení fotbalu - Padělaný text Č.Císaře - Zádost G.Wonkové	13
 Došlo po uzávěrce: Zpráva Amnesty International	19
 Datum posledního tematu, zařazeného do tohoto čísla: 22.10.1987	
 Informace o Chartě 77 vydává nezávislá redakční skupina signatářů Charty 77 Petr Uhlík, Anglická 8, 120 00 Praha 2	

Charta 77|58|87 K sedmdesátinám Zdeňka Urbánka

Dne 12. října oslaví své sedmdesáté narozeniny spisovatel Zdeněk Urbánek. Jeho činnost, spojená v posledních letech s Chartou 77, kterou podepsal jako jeden z prvních, je jen přirozeným a logickým pokračováním jeho celoživotního postoje nezávislého intelektuála.

Svou tvůrčí dráhu začínal těsně před druhou světovou válkou v okruhu mladých literářů kolem básníka Jiřího Ortena. Když Jiří Orten za nacistické okupace nemohl publikovat, Zdeněk Urbánek mu vydal básnickou sbírku pod pseudonymem. Tato praxe, charakteristická v podmírkách tvorby pod totalitním dozorem, tehdy v Čechách nová a nebezpečná, provázela vlastní literární produkci Zdeňka Urbánka od jejího počátku. Už ve studii Člověk v mladé poezii z roku 1940 zjistil Zdeněk Urbánek svou příslušnost k těm, kteří nikam nepřesluší a pro něž ideologie neplatí. Když se jako romanopisec, kritik a redaktor novin Národní osvobození po roce 1948 dočkal obnovení totalitního dozoru nad kulturou, vyřešil situaci nepoddajného spisovatele tím, že se věnoval literárním překladům. Jeho překlady Williama Shakespearova patří do řady, která začíná u J.V. Sládka a tvoří souvislicu tradice českého shakespeareovského překladu, který je integrální součástí literární a divadelní kultury. V době obecného úpadku jazyka v padesátých letech vynikly Urbánkovy překlady Joyceových Dubliňanů a dalších děl anglické a americké literatury pružnosti výrazu a unohosťnosti stylových prostředků.

Když byla v sedmdesátých letech Zdenkovi Urbánkovi znemožněna i překladatelská činnost, vrátil se k prozaické tvorbě a v samizdatové Edici Expedice vydal dva svazky próz, Popaměti a Ztracená země. V roce 1985 dostal cenu Toma Stopparda, udělovanou pravidelně za tvůrčí podíl v českém samizdatu.

Dnes je Zdeněk Urbánek generacně nezařaditelný, díky vzácnému rozhledu a stálé otevřenosti pro dialog přitahuje mladé i nejmladší literáty i přátele s nejrozličnějšími zájmy. Jeho postoj vnitřně svobodného spisovatele a občana, který mu je a vždy byl vlastní, přetrval hodně evropských diktátorů.

Přejeme Zdeňkovi Urbánkovi mnoho dalších let tvůrčí práce a zdraví.

Praha 10. října 1987

Jan Litomiský
mluvčí Charty 77

Libuše Šilhánová
mluvčí Charty 77

Josef Vohryzek
mluvčí Charty 77

*

Charta 77|59|87 K návrhům Jana Svobody

Federální shromáždění ČSSR
Vinořská 1, Praha 1

Dne 31.3.t.r. jsme uveřejnili dokument č.27|87, jímž jsme podpořili návrhy Jana Svobody, které sdělil otevřeným dopisem ze dne 3.3.1987 Federálnímu shromáždění a které se týkaly práv branců a vojáků základní služby. Navrhoval zejména všeobecné zkrácení vojenské služby, více osobního volna pro vojáky s možností navštěvovat jejich blízké a rodiny, více respektu k občanským právům vojáků, zejména ke svobodě přesvědčení a náboženského vyznání, vytvoření a zákoně zajištění zvláštních podmínek pro vojáky, kteří pečují o vlastní rodinu, dostatečné finanční zabezpečení rodin vojáků a umožnění náhradní služby pro ty brance, kteří odmítají službu v ozbrojených silách nebo složení vojenské přísahy z důvodů svědomí. Souhlas s dopisem Jana Svobody vyjádřilo formou petice více než 300 občanů a další se připojují.

Charta 77 navrhla ve svém dokumentu 27|87 zahájení široké a otevřené diskuse o otázkách povinné vojenské služby a o morální situaci v naší armádě. Podle obecného mínění a podle osobních svědectví mnoha vojáků i jejich rodinných příslušníků je tato morální situace velmi vážná.

Proto nás překvapuje, že Federální shromáždění dosud ani nám, ani Janu Svobodovi, ani paní Ruth Šermové, která je ručitelkou podpisu petice na podporu návrhů Jana Svobody, nesdělilo, jak naložilo s našimi podněty. Znamená to snad, že Federální shromáždění nepovažuje prosté občany za hodny, aby se vyjadřovali k branu politice republiky?

Rovněž nás překvapuje, že nebylo vyhověno žádosti manželky Jana Svobody, která má rizikové těhotenství a sama počuje o 1 a půlroční dítě, aby byl Jan Svoboda určen k náhradní vojenské službě (na 5 měsíců). Ačkoliv na to není právní nárok, v obdobných

sociálních případech se většinou takovým žádostem vyhovuje. Má snad být rodina Jana Svobody takto postižena za projev jeho mínění a za jeho občanskou angažovanost?

Žádáme o vaši hrzkou odpověď.

Praha 10. října 1987

Jan Litomiský
mluvčí Charty 77

Libuše Šilhánová
mluvčí Charty 77

Josef Vohryzek
mluvčí Charty 77

*

Charta 77|60|67 (Poštovní dokument)

Federálnímu shromáždění ČSSR, České národní radě, Slovenské národní radě, Federálnímu ministerstvu spojů

Právo na listovní tajemství a na tajemství dopravovaných zpráv je nesporně jednou z podmínek občanské svobody a současně podmínkou rozvoje všeobecné kultury a jednotlivých oborů lidských činností v té které zemí, jakož i nezbytné mezinárodní spolupráce ve všech oblastech.

Ačkoliv právo na listovní tajemství a tajemství dopravovaných zpráv je zaručeno Ústavou ČSSR a Mezinárodním paktem o občanských a politických právech, dochází v praxi k jeho častému porušování. Je to umožněno jednak určitými mezerami v prováděcích zákonech, které mají toto právo chránit, jednak tím, že vláda i nižší správní úřady vydávají nařízení a vyhlášky, jež jsou v rozporu s literou zákona, a trpí i další zásahy, které nejsou žádným předpisem upraveny. Při celkovém nedostatku veřejné kontroly a při nemožnosti dovolávat se soudní ochrany proti postupu státních úřadů se tak vytváří atmosféra, která spíše povzbuzuje jednotlivé správní úředníky i orgány činné v trestním řízení, aby právo občanů na listovní tajemství a na tajemství dopravovaných zpráv nezákonním způsobem porušovali.

Nezávislá skupina právníků vypracovala odborný rozbor situace na tomto právním úseku, který uveřejňujeme. Zároveň upozorňujeme na největší nedostatky v nynější právní úpravě i v praxi poštovního a telekomunikačního styku.

Praha 12. října 1987

Jan Litomiský
mluvčí Charty 77

Libuše Šilhánová
mluvčí Charty 77

Josef Vohryzek
mluvčí Charty 77

O listovním tajemství a tajemství dopravovaných zpráv

Listovní tajemství a tajemství dopravovaných zpráv je zaručeno v čl. 31 Ústavy ČSSR (ústavní zákon č.100 Sb.), a to v plném souladu se Všeobecnou deklarací lidských práv (rezoluce OSN č.217) III ze dne 10.12.1948, čl. 11), i s Mezinárodním paktem o občanských a politických právech (rezoluce OSN č.2200/XXI) ze dne 16.12.1966, čl. 17), který vstoupil v platnost pro ČSSR dnem 23.3.1976 a byl vyhlášen ministrem zahraničních věcí vyhláškou č.120/1976 Sb.

Klavní záruky tohoto ústavního (občanského) práva jsou (a nemohou - vzhledem k systému čs.práva - nebýt) obsaženy v nejbližše podústavních právních normách, tj. v zákonech, a to v oblastech správního a trestního práva.

Správně právní ochranu zajišťují zákon č.222/1946 Sb. o poště (poštovní zákon), zvl. jeho § 3 a zákon č.110/1964 Sb. o telekomunikacích, zvl. jeho § 20.

Trestně právní ochranu zajišťují ustanovení §§ 239 a 240 tr. zákona (o porušování tajemství dopravovaných zpráv). Jediné obecně platné výjimky z listovního tajemství a tajemství dopravovaných zpráv upravují ustanovení §§ 36 a 37 tr.řádu (zadržení a otevření zásilek). Především trestní řád mají také na myslí ustanovení § 20 odst.2, věta druhá zák. o telekomunikacích a ustanovení § 3 odst.2, věta druhá zákona o poště. Ostatní zákoně "výjimky" mají charakter jen speciální (např. v zákoně o výkonu trestu odňtí svobody, v zákoně celním, v zákoně o devizovém hospodářství a konec konců též v zákoně o poště).

Zákon o poště a zákon o telekomunikacích doplňují prováděcí předpisy a další podzákonné právní předpisy, zvláště vládní nař. č.240/49 Sb., kterým se provádí poštovní zákon, poštovní řád (příloha k opatření č.120/1983 Věstníku FMS z r.1968 se změnami), vyhl. č.111/1964 Sb., kterou se provádí zákon o telekomunikacích.

Položíme-li podstatnou otázku, nakolik ČSSR při ochraně uvedeného práva dostává svým mezinárodním závazkům (a postupuje ústavně), nemůžeme setrvat u konstatování plného souladu čl. 31 Ústavy ČSSR s čl. 17 uvedeného Mezinárodního paktu.

Předně se musíme tázat, zda je implementace uvedeného práva v příslušných zákonech dostatečná. Dále, zda prováděcí a jiné podzákonné předpisy jsou s těmito zákony v souladu. (Čs.právní řád sice vychází ze zásady, že nižší právní předpis nesmí odporovat předpisu vyššímu, neexistují však účinné právní záruky, které by zajistily respektování této právní zásady). Konečně se musíme tázat, zda praxe je v souladu s těmito právními předpisy. A pokud není, pak se ptáme, zda je to jen důsledkem běžného správního marasmu nebo záměrem, popř.vědomím trpěním vyšších státních orgánů.

Poštovní zákon upravuje poštovní tajemství v § 8. Podle odst.1 tohoto ustanovení "pošta, její zaměstnanci nebo jiní zaměstnanci v poštovní službě, byť i jen dočasně činní, nesmějí nikomu dávat zprávy o poštovním styku určitých osob nebo o obsahu třeba otevřených listovních zásilek. Pokud ustanovení odst.4 nestanoví jinak, nesmějí otevřírat uzavřené poštovní zásilky, ani jinak pátrati po jejich obsahu. Osobám třetím nesmějí dát ani možnost, aby se o poštovních zásilkách něčeho dovídal". Podle odst.2 tohoto ustanovení "zprávy o poštovních zásilkách smí pošta dávat jen odesilateli a adresátu nebo jejich oprávněným zástupcům nebo právním zástupcům. Soudům a úřadům smí pošta vydáti poštovní zásilky, dávat o nich zprávy nebo dovolovati nahlížeti do poštovních dokladů jen v případech stanovených zákonem". Podle odst.3 tohoto ustanovení "všeobecná povinnost oznamovati určité trestní činy, stanovené zákonem, není dotčena ustanovením odstavce 1 a 2". Odst.4 tohoto ustanovení upravuje "právo pošty otevřítí uzavřené poštovní zásilky", a to taxativně pro tři případy: "1. nemohou-li být ani dodány adresátovi, ani vráceny odesilateli (neodbytné zásilky); 2. zjistí-li se na nich po podání vnější závada, která by mohla mít podstatný vliv na odpovědnost pošty; 3. je-li důvodné podezření, že obsahují věci, jejichž doprava je zakázána zákonem, nebo je nebezpečná, tj. věci, které by mohly ohrozit lidskou bezpečnost nebo lidské zdraví nebo poškodit jiné věci". V tomto případě jde o speciální "výjimky" z poštovního tajemství. Otevření uzavřené poštovní zásilky zde totiž nesměřuje na rozdíl od případů upravených ust. §§ 86 a 87 tr.ř. (na které mj. odkazuje věta druhá odst.2 § 8 poštovního zákona) k zjištění obsahu listovní zásilky či dopravované zprávy. To je ve větším či menším rozsahu jen nezbytným vedlejším následkem při sledování jiného účelu, např.rozhodnout co z neodbytnou zásilkou, zabránit vzniku škody apod. Primárně zde tedy nejde o zásah do listovního tajemství a tajemství dopravovaných zpráv. Ust. § 5 odst.3 vlád.nař. č.240/1949 Sb. také výslovně stanoví, že "při otevření poštovních zásilek v případech uvedených v § 8 odst.4 poštovního zákona nesmí se jejich obsah prohlížet podrobněji, než jak to vyžaduje účel prohlídky. U zásilek pořívajících ochrany listovního tajemství musí se učinit opatření, aby toto tajemství nebylo porušeno".

Podle ust. § 8 poštovního zákona lze tedy zasahovat do poštovního tajemství vyloučně v případech ustanovených zákonem. Tuto zásadu podtrhuje i ust. § 10 poštovního zákona, podle nějž "mimo případy stanovené zákonem nelze poště nařídit výkon veřejných služeb nebo ukládati jí břemena, kterými by byl postižen řádný a nerušený chod poštovní služby". Z tohoto ustanovení vyplývá nejen povinnost státních a jiných orgánů a organizací zdržet se nezákonních zásahů vůči poště, ale též oprávnění a povinnost pošty takovéto nezákonní zásahy netrpět.

Je přirozené, že ne každá zásilka, resp. její obsah, může být dopravován poštou. Z ustanovení § 4 odst.4 pododst.3 zákona o poště vyplývá, že z poštovní dopravy jsou vyloučeny zásilky, které 1. obsahují věci, jejichž doprava je zakázána zákonem a 2. jsou nebezpečné, tj. které obsahují věci, které by mohly ohrozit lidskou bezpečnost nebo lidské zdraví nebo poškodit jiné věci. Proto vládní nařízení č.240/1949 Sb., kterým se provádí poštovní zákon, v § 4 o zá povědi poštovní dopravy v odst.1 pod písm.a) a c) tyto věci z poštovní dopravy vylučuje. Nad rámec poštovního zákona však jdou ustanovení § 4 odst.1 písm.b) a d), zvláště však písm.b) prováděcího vládního nařízení. Podle nich jsou z poštovní dopravy vyloučeny "b) zásilky, které svou vnější úpravou nebo obsahem směřují proti lidově demokratickému cílení nebo jsou z hlediska veřejného zájmu jinak závadné" a "d) zásilky, jejichž vnějšek nebo zjevný obsah je urážlivý, hanlivý nebo nemravný". Zde na první pohled zarazí rozdíl v textaci: pod písm. d) "vnějšek, zjevný obsah"; pod písm. b) "vnější úprava", "obsah". Tedy "zjevný obsah"

a "obsah". Jde-li jen o textovou neprášnost, musí se slovo "vnější" pod písm.b) vztahovat k "úpravě" i "obsahu". Srovnáním citovaného ustanovení § 4 odst.1 platného vládního nařízení č.240/1949 Sb a ust. § 4 nař. č.223/1946 Sb., kterým se prováděl zákon o poště a které bylo vládním nařízením č.240/1949 Sb. zrušeno, zajišťujeme, že původní ust. § 4 písm.c) ve znění: "c) poštovní zásilky, jejichž vnějšek nebo zjevný obsah je urážlivý, hanlivy, nemravný nebo z hlediska veřejného zájmu závadný" byl zrušen a nahrazen dvěma výše citovanými ustanoveními § 4 odst.1 písm.b) a 4). Snytel rozšíření původního textu je zřejmý bez komentáře. Z rozšíření a rozdělení původního textu je také bez dalšího zřejmé, že nebylo náhodou, nybrž naopak záměrem vlády uvést ve vládním nařízení č.240/1949 Sb v § 4 odst.1 písm.b) pouze "obsah" namísto "zjevného obsahu". Ze se tím toto ustanovení dostane do neřešitelného rozporu s poštovním zákonem a tedy platnou Ústavou ČSR, zajímalo vládu asi jistě daleko méně než jiná, mnohem závažnější nezákonnosti té doby. Tento rozpor přetrvává dodnes a nelze ho řešit jinak než novelizační prováděcí vyhlášky k poštovnímu zákonu. V čem zásadně rýze právně tento rozpor spočívá: nejde-li výlučně o "zjevný obsah", může jít i o "skrytý obsah"; skrytý obsah lze zjistit jen otevřením uzavřené poštovní zásilky; otevření takové zásilky upravuje ust. § 6 odst.4 poštovního zákona (a je limitováno ustanovením § 5 odst. 3 vládn. nař. č.240/1949 Sb., které by, jak se stává zřejmým až v této souvislosti, mělo být zakotveno přímo v poštovním zákoně); v daném případě by tedy muselo jít o důvodné podezření, že zásilka obsahuje věci, jejichž doprava je zakázána zákonem; vládní nařízení není zákon; tedy: zásilku, která svým skrytým obsahem směruje proti lidově demokratickému zřízení nebo je z hlediska veřejného zájmu jinak svým skrytým obsahem závadná, nemá pošta právo otevřít a tudíž ani vyloučit z poštovní dopravy; přitom by pošta měla takovou zásilku z poštovní dopravy vyloučit; měla by, ale nemůže, proto že...etc.

Jako by ani na tom nebylo dost, platný poštovní řád rozvádí ustanovení paragrafu 4 odst.1 písm.b) citovaného vládního nařízení ve svém § 4 odst.2 písm.a) ještě dále: zásilkami, jejichž doprava je zakázána, jsou "zejmene" "zásilky, které svou vnější úpravou nebo obsahem směrují proti socialistickému zřízení nebo proti jeho představitelům, nebo jsou z hlediska obecného zájmu jinak závadné".

Zákon o telekomunikačích upravuje telekomunikační tajemství v ust. § 20. Podle odst.1 tohoto ustanovení "organizace obstarávající provoz jednotné telekomunikační sítě a jejich pracovníci i jiné osoby pověřené úkoly v tomto provozu jsou povinni zachovávat tajemství jak o obsahu přijatých a zprostředkovávaných zpráv, tak i o jménech korrespondujících stran a o číslech rozmisťujících účastnických stanic a nesmějí vyzražovat jakékoliv údaje týkající se dopravovaných nebo zprostředkovávaných zpráv". Podle odst.2 tohoto ustanovení "údaje o dopravovaných nebo zprostředkovávaných zprávách mohou být sděleny jen odesílateli a adresátu nebo jejich oprávněným zástupcem (právním nástupcem). Soudům a jiným státním orgánům mohou být vydány dopravované a zprostředkovávané zprávy, sděleny údaje o nich nebo dovoleno nahlížení do provozních dokladů jen v případech stanovených zákonem". Podle odst.3 tohoto ustanovení "ustanovení předchozích odstavců platí přiměřeně i pro ostatní provozovatele telekomunikačních zařízení a jejich pracovníky, jakéž i pro uživatele jednotné telekomunikační sítě, kteří se být i náhodou při svém telekomunikačním styku dovedí o skutečnostech, jež mají být podle předchozích odstavců utajeny".

Ustanovení § 17 vyhl. č.111/1964 Sb., kterou se provádí zákon o telekomunikačích, telekomunikační tajemství ještě podrobněji upřesňuje: "1) Pracovníci spojů smějí ve vnitřním služebním styku zjišťovat a vzájemně se sdělovat údaje, na něž se vztahuje telekomunikační tajemství, jen v rozsahu nezbytně nutném k výkonu služby. 2) U zpráv, zprostředkovávaných mezi účastnickými stanicemi, se považují za odesilatele a adresáty zpráv účastnických stanic. 3) Ochrannu telekomunikačního tajemství nelze požadovat pro telefonní hovory, konané z veřejných telefonních automatů nebo veřejných telefonních stanic, pokud jde o možnost vyslechnutí hovoru třetími osobami v blízkosti automatu nebo stanice."

I když zákon o telekomunikačích nezná obdobné ustanovení, jako je v § 10 odst.1 poštovního zákona, není v dané souvislosti bez významu ust. § 5 odst.3 zák. o telekomunikačích, které ukládá řádné správě spojů péči o utajení přenášených zpráv.

Jednoduchá je úprava výluky z telekomunikační dopravy. Podle § 3 odst.10 cit.zák. jsou z dopravy vyloučeny "zprávy, jejichž obsah může ohrozit bezpečnost státu nebo jiné důležité hospodářské zájmy nebo které jinak odporují zákonům".

Tak zvaný odposlech telefonních hovorů není zákonem upraven, a tudíž vžude tem, kde k němu dochází pro mimotelekomunikační potřeby, jde o nesákonny zásah do telekomunikačního tajemství, resp. tajemství dopravovaných a zprostředkovaných správ.

Úst. § 86 tr.ř. upravuje zařízení, pozdržení a vydání zásilek. U zařízení zásilek rozlišuje dva případy. Podle 1. odst. "je-li k objasnění skutečnosti závažných pro trestní řízení nutno zjistit obsah nedoručených telegramů, dopisů nebo jiných zásilek, které pocházejí od obviněného nebo jsou pro něho určeny, nařídí předseda senátu a v přípravném řízení prokurátor, vyšetřovatel nebo vyhledávací orgán, aby mu je pošta nebo podnik provádějící jejich dopravu vydaly; vyšetřovatel nebo vyhledávací orgán k tomu potřebuje předchozí souhlas prokurátora". Nařízení podle tohoto odstavce lze vydat 1. jen v řízení o trestných činech (srov. "od obviněného"; u přecinu bylo o " podezřelého") a 2. až poté, co bylo obvinění vzneseno (§ 163 tr.ř.) nebo sděleno (§ 169 písm.a) tr.ř.) srov. "od obviněného" a ust. § 32 tr.ř. o obvinění; to znamená, že tímto úkonem nelze zařádit trestní stíhání podle ust. § 160 odst.1 věta třetí tr.ř. (přirozeně při splnění ostatních zřejmých podmínek v citovaném odstavci uvedených).

Podle odst.2 § 86 tr.ř. "v případě, že by bylo zařáděno trestní stíhání pro trestný čin podle klavy první zvláštní části trestního zákona, může prokurátor nebo vyšetřovatel s předchozím souhlasem prokurátora nařídit, aby mu pošta nebo podnik provádějící dopravu zásilek vydala zásilkou, u níž je důvodné podezření, že jí byl spáchán takový trestný čin, nebo že s takovým trestným činem souvisí, jestliže je k objasnění skutečnosti závažných pro trestní stíhání nutno zjistit její obsah".

Mimo rozdíly oproti předchozímu odstavci citovalo, se zařízení podle tohoto odstavce liší tím, že jeho vydání není podmíněno vznesením nebo sdělením obvinění (§ 163, § 169 písm.a) tr.ř.)

Odst.3 § 86 tr.ř. upravuje pozdržení zásilky: "Bez nařízení uvedeného v odstavci 1 nebo 2 může být doprava zásilky pozdržena na příkaz vyšetřovatele nebo vyhledávacího orgánu anebo i orgánu sboru národní bezpečnosti, avšak jen tehdy, jestliže nelze tohoto nařízení předem dosáhnout a věc nesnesé odkladu. Mimojdě-li poště nebo podniku provádějícímu dopravu zásilek v takovém případě do tří dnů nařízení předsedy senátu, prokurátora, vyšetřovatele nebo vyhledávacího orgánu, aby mu byly zásilky vydány, nesmí poště nebo podnik dopravu zásilek dále zdržovat."

Nařízení podle věty druhé tohoto odstavce může být vydáno pouze při splnění podmínek k jeho vydání podle 1. nebo 2. odstavce, což znamená, že vyšetřovatel nebo vyhledávací orgán k jeho vydání potřebuje nezbytně předchozí souhlas prokurátora (srov. též ust. § 87 odst.1 tr.ř. - "zásilkou vydanou podle § 86 odst.1 nebo 2").

Postup po vydání zásilek upravuje ust. § 87 tr.ř.:

"1) Zásilkou vydanou podle § 86 odst.1 nebo 2 smí otevřít jen předseda senátu a v přípravném řízení prokurátor, vyšetřovatel nebo vyhledávací orgán; vyšetřovatel nebo vyhledávací orgán potřebuje k otevření předchozí souhlas prokurátora.

2) Otevřená zásilka se odevzdá adresátori, a není-li jeho pobyt znám, některému z jeho rodinných příslušníků; jinak se zásilka vrátí odesílateli. Je-li však obava, že by odevzdání zásilky mělo škodlivý vliv na trestní stíhání, Připojí se zásilka ke spisu; je-li to vhodné, oznámí se adresátori obsah dopisu nebo telegramu. Není-li jeho pobyt znám, učiní se oznámení některému z jeho rodinných příslušníků.

3) Zásilka, kterou nebylo uznáno za nutné otevřít, odevzdá se ihned adresátori nebo se vrátí poště nebo podniku, který ji vydal."

Speciální "výjimky", které však nejsou přímým zásahem do listovního tajemství a tajemství dopravovaných správ, obsahuje celní zákon (zák. č.44/1974 Sb.) a zákon č.142/1970 Sb. o devizovém hospodářství. Podle § 24 zák. o devizovém hospodářství "kontrola zachovávání ustanovení tohoto zákona o dovozu a vývozu hodnot (§ 10 až 12) a jej provádějících předpisů vykonávají celní orgány, které jsou v této své působnosti oprávněny provádět vnější i vnitřní prohlídky... listovních a jiných zásilek..."

Podle čl. V odst.2 i dodatku 3 poštovního řádu "všechny poštovní zásilky do ciziny podléhají celní kontrole" (srov. též § 36 s násl. celního zákona).

Podle § 28 celního zákona se "celní prohlídka listovních zásilek provede pouze tehdy, je-li důvodné podezření, že listovní zásilky obsahují nejen písemná sdělení, ale i zboží".

Podle § 26 odst.2 celního zákona "při celní prohlídce musí být řetězeny ústavní a jiné zákonné předpisy o ochraně osobní svobody a listovního tajemství".

Protože podle § 22 odst.1 celního zákona "jsou zbožím pro účely tohoto zákona veškeré hmotné věci movité, s výjimkou věcí a jiných hodnot, jejichž dovoz a vývoz upravují předpisy o devizovém hospodářství", nelze listovní zásilky obsahující pouze písemná sdělení pokládat za zboží, o jehož propuštění celnice rozhoduje podle § 8 odst.1. písm.b) celního zákona, neboť již cit.ust. § 28 celního zákona zásadně a výslovně rozlišuje "písemná sdělení" a "zboží", přičemž tímto zbožím jsou zboží vymezená v ust. § 22 odst.1 celního zákona a devizové hodnoty vymezené v ust. §§ 10 až 12 zák. o devizovém hospodářství poslední per § 24 téhož zákona.

Pak na listovní zásilky obsahující písemná sdělení nedopadá ani § 102 odst.4 celního zákona, kde se říká: "V případech, kdy je podezření, že při dovozu, vývozu nebo průvozů zboží byl spáchán trestný čin nebo přečin, odevzdá celnice zajištěné zboží na pořádání orgánům činným v trestním řízení."

Jakékoli zabavování listovních zásilek obsahujících pouze písemná sdělení celními orgány proto nemá zákonny podklad. (Tím přirozeně nejsou dotčena ust. §§ 86 a 87 tr.ř.)

Za zcela nezákonou nutno pokládat praxi zabavování knih, popř. novin a časopisů, doručovaných ze zahraničí do ČSSR, celními orgány zřízenými při poštovních úřadech (např. Ředitelstvím mezinárodní poštovní přepravy v Praze I, nám. M. Gorkého 13).

Vyslovit propadnutí nebo zbrání zboží (a knihy jsou zbožím, byť cílem prostým) může celnice podle §§ 89 a 90 celního zákona jen v souvislosti s celním přestupkem. Celní přestupky vymezují ust. §§ 85 až 87 celního zákona. Z nich vyplývá, že dovozem knih nelze celní přestupek spáchat.

Knihy nemohou být ani vyloučeny z dopravy podle § 4 odst.1 písm. a) vlád.nař. č. 240/1949 Sb. a propadnout ve prospěch státu podle § 6 odst.4 téhož vlád.nař., protože neexistuje žádny platný čs.zákon, který by konkrétní knihy (ani knihy jako takové) vylučoval z poštovní přepravy. Dovolávání se - jak se v praxi děje např. výše zmíněným Ředitelstvím - archaického ust. § 4 zák. č. 94/1949 Sb. o vydávání a rozšiřování knih, hudebnin a jiných neperiodických publikací, v němž se uvádí, že "ministerstvo informací a osvěty řídí rozšiřování neperiodických publikací domácího i cizího původu", právně nemůže obstát. Předně žádné rozhodnutí nynějšího ani minulého ministerstva kultury není zákonem. Dále nelze přehlížet, že cit. zákon má na mysli rozšiřování knih tak řečeno ve velkém, a nemůže tudíž dopadat na dárkové balíčky s knihami. Tato praxe je navíc v rozporu s čl. 19 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech. Pokud orgány celní správy, popř. pošty, tuto praxi provádějí skutečně na základě nějakých rozhodnutí ministerstva kultury, nesvědčí to ani o dostatečné vzdělanosti příslušných úředníků, ani o jejich "ideově politické" a občanské zdatnosti, nýbrž o jejich do nebes volajícím nedostatku. Jaký nedostatek mravnosti, občanské zdatnosti a intelektu musí mít ministerský úředník, který si osobuje právo diktovat svéprávným občanům, jaké knihy nesmějí číst, resp. jaké knihy si nesmějí dovážet či nechat posílat, aby je nemohli číst! A jaký přístup k nezbytné výměně kulturních hodnot mají příslušné orgány, které připouštějí, aby poštovní či celní úředníci byli arbitry v této oblasti? Nelze zapomínat, že zákazy dovozu knih a časopisů se často neblaze dotýkají titulů obsahujících cenné informace, nezbytné pro rozvoj vědy a kultury.

Ke zvláštním omezením práva na listovní tajemství a tajemství dopravovaných zpráv dochází ve vazbě a ve výkonu trestu odňtí svobody.

Trestní řád stanoví, že ve vazbě je obviněný podroben jen těm omezením, která jsou nutná k zabezpečení úspěšného provedení trestního stíhání. Řád výkonu vazby, který není zákonem, ale rozkazem ministerstva spravedlnosti, uvádí dvojí omezení pro korespondenci obviněných ve vazbě: 1. s výjimkou dopisů s justičními a státními orgány a s obhájcem a s právním zástupcem smí obviněný "psát a přijímat dopisy zpravidla jednou

za 14 dní"; a "2. Korespondenci obviněnému adresovanou a jím odesílanou postoupí správa věznice příslušnému orgánu činnému v trestním řízení k eventuálnímu opatření". Taktoto se eupemisticky vyjadřuje, že korespondence podléhá dvojí cenzuře - správy věznice a vyšetřovatele. Protože chybí jakákoliv zákonné úprava, dochází často k excesům, kdy dopisy jsou zadřžovány s poznámkou "pište jen o rodinnych věcech!" Rád i výkonu vazby by měl stanovit, že důvodem nepropuštění dopisu obviněného může být jen obava z maření vyšetřování, pokud je obviněný ve vazbě z koluzních důvodů. Pokud jde o vězeňskou cenzuru, měl by jí vymezit možnost nepropuštění dopisu jen pro ten případ, kdy půjde o domluvu o útěk z vazby nebo jiné hrubé maření výkonu úředního rozhodnutí. Zejména je však nutno stanovit lhůty, během nichž se mají doručovat dopisy od obviněného a dopisy jemu adresované: je totiž běžný, ba dokonce všeobecný prostředkem nátlaku na obviněného, že korespondence mezi ním a jeho příbuznými či přáteli je alespoň v prvních týdnech vazby záměrně zdržována, a to i několik týdnů.

Zákon o výkonu trestu odnětí svobody stanoví diferencovaná omezení pro písemný styk odsouzeného; kromě státních, justičních a penitenciárních orgánů a také společenských organizací posledního pracoviště a bydliště odsouzeného, smí odsouzený udržovat písemný styk jen s přímými příbuznými, a to ještě omezeně podle nápravně výchovných skupin. Jen "je-li v zájmu jeho nápravy a nebo je-li pro to jiný závažný důvod, může mu být povolen písemný styk i s jinou osobou, popřípadě přijeti její návštěvy. K zabezpečení účelu výkonu trestu se dopisy odsouzených cenzuruji".

Také toto ustanovení je třeba novelizovat a zpřesnit obrat "k zabezpečení účelu trestu"; tímto účelem je, jak plyně z téhož zákona, zabránění v dalším páchnání trestné činnosti a dále převýchova. V běžné praxi nápravně výchovných ústavů je totiž tohoto ustanovení zneužíváno, resp. ustanovení je vykládáno zcela volně. Opět se zde odsouzení nutí, aby psali "jen o rodinnych záležitostech" a každý projev individuality je krutě stíhan. Zvláště jsou postiženi odsouzení za tzv. trestné činy proti republice.

Trestně právní ochranu listovního tajemství a tajemství dopravovaných zpráv zajišťují ust. §§ 239 a 240 tr.zák. Jde o úmyslné trestné činy. Chráněno je tajemství uzavřeného listu nebo jiné písemnosti, zasílaných poštou nebo jiným dopravním zařízením a zpráv podávaných telefonem, telegramem nebo jiným takovým veřejným zařízením. Za úmyslné porušení tohoto tajemství, jež může spáchat kdokoliv, je ustanoven trest odnětí svobody v trvání až šesti měsíců nebo nápravné opatření (§ 239 odst.1 tr.zák.). Spáchá-li tento čin, popř. jinému ho umožní spáchat nebo pozmění nebo potlačí písemnost nebo zprávy pracovník poštovní, telegrafní nebo telefonní služby, je přísněji trestný, a to odnětím svobody až na jeden rok nebo nápravným opatřením nebo zákazem činnosti (§ 239 odst.2 tr.zák.).

Kdo v úmyslu způsobit jinému škodu, nebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný přospěch prozradí tajemství, o němž se dozvěděl z písemnosti nebo zprávy, které jsou dopravovány, nebo takové tajemství využije, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo nápravným opatřením (§ 240 odst.1 tr.zák.). Přísněji je potrestán pracovník poštovní, telegrafní nebo telefonní služby, který takový čin spáchá nebo ho jinému úmyslně umožní spáchat - odnětím svobody až na dvě léta nebo nápravným opatřením nebo zákazem činnosti (§ 240 odst.2 tr.zák.).

Občanskoprávní ochranu listovního tajemství a tajemství dopravovaných zpráv poskytuje ust. § 11 a násl. obč.zák. (o ochraně osobnosti), zvláště ust. §§ 12, 13 a 16 obč.zák. Zde může být - na rozdíl od trestního - řízení zahájeno z iniciativy dotčeného občana všudy, ten však na druhé straně ponese plně důkazní břemeno.

Závěr

Považujeme za nepřípustné dosavadní zneužívání paragrafu 8 odst.4 poštovního zákona, na jehož základě jsou některé zásilky otevřívány např. jako "neodbytné" (třeba s poškozenou adresou), ve skutečnosti je však zkoumán obsah nejen z hlediska zjištění adresy či jiných zákonných důvodů, nybrž obsah je čten z hlediska myšlenek a informací, kteréodesílatel sděluje adresátori, a na základě toho je někdy i zahajováno trestní řízení proti odesílateli. Stává se tak často zejména u zásilek určených do ciziny, ale někdy i ve vnitrostátní poště. (Tak tomu bylo v případě René Matouška, Petra Cibulky, Jaroslava Švestky, Pavla Křivky a jiných.) Přitom vzniká důvodné podezření, že dopisy byly již předtím protizákonné čteny neznámými osobami, které pak úmyslně poškodily adresu, aby dopis mohl být znova úředně otevřen. Podobné případy se stávají i v telekomunikačním styku. Například poštovní úřednice Kapustová ze Zvolena z obsahu

telefonického rozhovoru jehož jedním účastníkem byl Jan Litomiský, údajně usoudila, že se jedná o "člena jakési protistátní skupiny" a vystupovala pak jako svědkyně proti tomuto účastníkovi, když byl obžalován podle § 96 tr. zákona. Nutno zdůraznit, že uvedená úřednice porušila zákon a rovněž při procesu byl porušen zákon. Prokurátoři by neměli takové protizákonné způsobem zjištěné "důkazy" předkládat a soudu by je neměly připouštět.

Protizákonné jsou ustanovení obsažená ve vládním nařízení 240/1949 Sb. a v platném poštovním řádu, zakazující dopravu zásilek, které svým obsahem směřují proti lidově demokratickému, resp. socialistickému zřízení, zatímco poštovní zákon zjišťování obsahu v takovýchto případech nedovoluje. Navrhujeme proto, aby tato protizákonné ustanovení byla příslušnými úřady zrušena. Obdobně je třeba novelizací zpřesnit ustanovení § 3 odst. 10 zákona o telekomunikacích, jehož může být v jeho dosavadním znění z politických i jiných důvodů snadno zneužito.

Ke zcela svévolnému zneužití vytízí ustanovení § 86 odst. 2 trestního řádu. Pouze něho může vyšetřovatel StB zahájit vyšetřování ve věci (proti neznámému pachateli) pro trestní čin podle kteréhokoli paragrafu hlavy I trestního zákona a na základě toho se souhlasem prokurátora kontrolovat jakoukoliv poštovní zásilkou, která se mu jeví jako "podesřelá". Obcházením zákona pak může docházet k nekontrolovatelným zásahům do soukromí kteréhokoli občana. Navrhujeme zrušení odst. 2 § 86 trestního řádu bez nahradu, neboť umožňuje nekontrolovatelné zásahy do soukromí občanů. Dále navrhujeme doplnění zákona o povinnost justičních orgánů oznamovat zadřžování zásilek, jak se to částečně v praxi děje.

Důkladnou novelizaci vyžadují ustanovení o manipulaci s korespondencí a o cenzuře kopisů obviněných ve vazbě a odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody, která jsou obsažena v řádu výkonu vazby a v zákoně o výkonu trestu odnětí svobody, aby se odstranila nebo snížila libovůlne vězeňských a justičních orgánů a nepřiměřené zásahy do soukromí.

Málo by se skoncovat s nezákonou praxí zabavování knih a jiných publikací na celnicích a ředitelství mezinárodní poštovní přepravy, které praxi provádí nebo zprostředkovává, by mělo být zrušeno.

Pokud jde o trestní právo, bylo by vhodné zvážit, zda by neměla být zakotvena v trestním řádu možnost soukromoprávní žaloby, respektive vedlejší samosprávní žaloby v těch trestních věcech, kdy je poškozený na zahájení trestního stíhání bytostně interesovaný, jako je tomu v případě porušování listovního tajemství a tajemství dopravovaných zpráv.

V zájmu dosažení vzájemného souladu jednotlivých zákonů a předpisů a jejich souladu s Ústavou a mezinárodními závazky ČSSR a v zájmu upevnění právního vědomí, vytváření právních jistot a odstraňování nezákoně praxe státních orgánů je nutno počítat se zřízením ústavního soudu, který byl ustaven zákonem o čs. federaci v roce 1968, ale dosud neexistuje.

Konečně navrhujeme, aby i v Československu byl vypracován a schválen zákon o odvolání se k soudu proti nezákoným krokům úředních osob, omezujících občanská práva.

*

Charta 77/61/87 (Blahopřání O. Ariasovi)

Oscar Arias

prezident Kostariky

Vážený pane prezidente,

blahopřejeme k udělení letoční Nobelovy ceny míru, kterou bylo oceněno Vaše úsilí o mírové urávnění ve Střední Americe. Doufáme, že umožní obyvatelům zemí Střední Ameriky vytvořit předpoklady pro hospodářský a sociální vývoj v podmírkách demokracie a svobody bez cizích zásahů a dalších ozbrojených konfrontací.

Přijměte naše upřímné přání zdaru.

Praga 14. října 1987

Jan Litomiský
mluvčí Charty 77

Libuše Šilhánová
mluvčí Charty 77

Josef Vohryzek
mluvčí Charty 77

*****

*****

*****

Sdělení výboru na obranu nespravedlivě stíhaných, československé ligy pro lidská práva, Žena Mezinárodní federace pro lidská práva (FIDH)

Všechna sdělení VOMS jsou zasílána Federálnímu shromáždění. Jména a adresy členů VOMS jsme sveřejnili ve sdělení č.591.

Sdělení č.692 (proces s Michalem Mrtvým pokračuje)

Nové hlavní líčení proti Michalovi Mrtvýmu, stíhanému pro údajné pobuřování, jehož se měl dopustit rozmaničováním a rozšířováním náboženské literatury, bylo ustanovenovo na 23.10.1987 v 8,00 hodin do budovy okresního soudu v Olomouci, místnost č.7. Senátu bude opět předsedat JUDr.Josef Horník, pro jehož údajné onemocnění bylo odročeno minulé hlavní líčení, před kterým došlo v Olomouci k drastickým zásahům příslušníků SSB a k protestním akcím větší skupiny občanů. Viz k tomu naše sdělení č.551, 579, 584, 591, 593, 612 a 689.

Praha 14. října 1987

*

Sdělení č.693 (Vladimír Červeň odsouzen)

Jak jsme již oznámili (viz naše sdělení č.644), byl Vladimír Červeň, nar.30.7.1958, bytem Zvolen, ul. Februárového vítězstva 28, student stavební fakulty SVŠT v Bratislavě počátkem května 1987 vzat do vazby krátce poté, co při procházení prvomájového průvodu v Bratislavě okolo tribuny hodil šest skažených vajec na osoby tam přítomné, a obviněn z trestních činů hanobení republiky a jejího představitele a výtržnictví (§§ 103, 202 tr.z.)

Za toto své jednání byl Vladimír Červeň senátem obvodního soudu Bratislava I za předsednictví JUDr.Jána Jemřicha v červnu 1987 uznán vinou téměř trestními činů a odsouzen k trestu odňtí svobody v trvání 16 měsíců nepodmíněně s výkonem v I. NVS.

Odvolení Vladimíra Červeňho bylo v červenci 1987 senátem městského soudu v Bratislavě za předsednictví JUDr.Jána Masúra zamítnuto. Rozsuděk tím nebyl právní mocí.

Vladimír Červeň při hlavním líčení i při odvolacím řízení uvedl, že svým činem chtěl protestovat proti mravnímu profilu některých osob na tribuně. Honená vajíčka totiž zasáhla Viliama Šalgoviče a Elegu Litvajovou, jejíž jméno se vyskytlo v souvislosti s korupční aférou Babinský a spol., která vzbudila značný zájem čs. veřejnosti.

Nepřiměřeně tvrdý postih V.Červeně ostře kontrastuje s benevolencí orgánů činných v trestním řízení vůči prominentním stranickým a státním činitelům, kteří z aféry "Babinský" vyvázli zcela beztrestně.

Praha 21. října 1987

*

Sdělení č.694 (násilí proti Jaroslavu Šabatovi)

Dne 23.10.1987 zadrželi příslušníci StB Jaroslava Šabatu z Brna, když šel na návštěvu k Jiřímu Hájkovi v Praze-Zahrádním Městě. Jaroslav Šabata byl přinucen nastoupit do policejního auta a odvesen na oddělení VB na nám.Míru, kde byl podroben nezákonné osobní prohlídce. Při ní mu bylo odebráno pět vyhotovení dopisu, jímž se některí bývalí straničtí a státní činitelé chtějí obrátit na fórum komunistických a levicových stran, jež se má konat u příležitosti výročí listopadové revoluce v Moskvě. Protože Jaroslav Šabata odmítl odjet do Brna autobusem, přinutili ho příslušníci StB nasednout do policejního automobilu, jímž ho převezli do Brna sami.

Praha 27. října 1987

*

Sdělení č.695 (Věc Jiřího Fiály bude projednána jako přesupek)

Usnesením ze dne 30.9.1987 postoupil vyšetřovatel VB kpt. František Nováček trestní věc Jiřího Fiály k projednání komisi pro ochranu veřejného pořádku při MNV Teplá okr.Karlovy Vary podle § 19. zák. č.60/61 Sb.

Jiří Fiála, o jehož případu jsme již informovali (viz naše sdělení č.679), byl obviněn z tr.činu podle § 193 písm.b tr.z. - hanobení národa, rasy a přesvědčení - a § 202/1 tr.z. - výtržnictví. Skutkovou podstatu této tr.činu měl naplnit tím, že dne 25.10.1986 v soukromé rekreační usedlosti ve Slušetíně vystupoval na koncertu několika rockových a punkových skupin.

Proti usnesení o trestním stíhání podal stížnost, která vyšetřovatel vyhověl. Také proti rozhodnutí, že věc bude projednána jako přestupek, podal J.Fiala stížnost.

Praha 27.10.1987

*****

*****

*****

Dopis VONS Mezinárodní federaci pro lidská práva za E.Motla

Mezinárodní federaci pro lidská práva

27,rue Jean-Bolent
75014 Paris (Francie)

Vážení přátelé!

Jedním z těch, kteří jsou v Československu vězněni pro své přesvědčení a které národní výbor hájí, je Ervína Motla, nar.29.7.1948. Do roku 1975 působil jako novinář, později jako dělník, v letech 1983-1985 jako požárník n.p. Rudý Letov v Praze-Letňanech. Od roku 1977 je signatářem Charty 77. Je ženatý, manželka ing.Lea Motlová žije s jejich nezletilým synem v Chrastavské 88, 190 00 Praha 9.

Ervín Motl byl dne 27.11.1986 odsouzen městským soudem v Praze, jehož senátu předsedal JUDr.Jan Rojt, ke třem letům odňtí svobody za podvracení republiky (§ 98 odst.1 tr.z.), jehož se měl dopustit tím, že - spolu s dvěma spolupracovníky, kteří byli odsouzeni jen k podmíněným trestům - pronášel kritické výroky k poměru v podniku a ve státě a že na pracovišti poslouchal a komentoval vysílání zahraničního rozhlasu. Tento rozsudek potvrdil 6.března nejvyšší soud ČSR, jehož senátu předsedal JUDr. Pavel Janda a v němž zpravidla působila JUDr.Marie Bojárová. Ervína Motla je vězněn v Plzni-Borech, adresu: E.M., nar.29.7.1948, pošt.úřad 1, přihrádka 355, 300 35 Plzeň-Bory. Podle rozsudku má být propuštěn na svobodu 2.7.1989.

Případ Ervína Motla je exemplární ukázkou, jak v čs.společenském systému může reprezívní a justiční aparát brutálním a bezohledným způsobem postihnout občana, který vystoupí s oprávněnou kritikou hospodářských a politických poměrů.

Ervín Motl se ve své žádosti o přešetření případu adresované FS ČSSR dne 16.3.1987 oprávněně ptá: "Čeho jsem se vlastně dopustil? Na konci listopadu 1985 jsem vyjádřil nesouhlasný názor kolektivu, v kterém jsem pracoval, na protiprávní postup vůči našemu nadřízenému ze strany podniku. Blo o velitele závodního požárního útvaru v n.p. Rudý Letov Františka Červenku, který dostal výpověď na základě vyprovokovaného přestupku. Ve skutečnosti si s ním vedení podniku vyřizovalo účty za to, že jako funkcionář ZV ROH odmítl podepsat protokoly o inventuře v podnikovém rekreačním středisku a podílet se tak na krytí machinací. Navíc vystupoval proti dalším nesprávným praktikám v podniku.

Doporučil a umožnil jsem mu navázat styk s redakcí Rudého práva a pomohl jsem mu připravit písemný podklad o celé záležitosti. O tomto kroku jsem právem člena ROH informoval v prosinci 1985 členskou schůzi. Výsledkem ovšem bylo, že Fr. Červenka stejně musel z podniku odejít (jako jeho manželka) a během několika týdnů jsem dostal výpověď i já.

Z případu Červenka se stal případ Motla. Nejenže jsem byl propuštěn, ale současně začal několikaměsíční seriál výslechů mých spolupracovníků vyšetřovateli StB, při nichž se měla potvrdit verze ředitele podniku o mé protisocialistické činnosti."

Ervín Motl měl smůlu. Případ se dostal na veřejnost až po rozsudku městského soudu - vyšetřující i justiční orgány "ocenovaly" skutečnost, že nikdo na absurdnost celého případu neupozornil a záležitost nezveřejnil, a snažily se tak vzbudit představu, že trest bude "spravedlivě mírný". Ale skutečnost byla právě opačná - tři roky vězení za nedokázané či falešnými svědky uváděné výroky jsou důkazem, že jedinou možnou obranou proti zneužívání moci a porušování občanských práv je informovanost veřejnosti - včas a v dostatečné míře.

Vážení přátelé, obracíme se nyní na Vás s žádostí o pomoc. Jsme přesvědčeni, že jen mezinárodní solidarita může ulehčit osud Ervína Motla. Ervína Motla je přesvědčeným socialistou a vždy podle svého přesvědčení vystupoval. Byl členem svazu novinářů a později odborového svazu pracujících v kovoprávnu. Jako odborář veřejně hájil oprávněně zájmy svých spolupracovníků. Obracíme se proto také na některé zájmové svazy novinářů,

na odborové svazy pracovníků v kovopřímyslu a na mezinárodní odborová sdružení, aby seznámily své členy i veřejnost s případem Ervína Motla a aby požadovaly jeho propuštění a rehabilitaci.

V Praze 22. října 1987

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných

Ladislav Lis
místopředseda FIDH
práva

československá liga pro lidská práva
člen Mezinárodní federace pro lidská

*****

*****

*****

V samizdatu nově vyšlo...

Diskuse č.55 - září 1987 (teoreticko-politický občasník)

Čestmír Čísař: S jednotíme se?, Jaroslav Šabata: Oznámení, Petr Uhl: Srpnové traumá, Vlastimila Tesařová: Několik poznámek k předchozím textům

*****

Diskuse č.56 - říjen 1987

Text převzaty ze Zásvky (o Č.Císařovi), omluva V.Tesařové Č.Císaři, omluva vydavatele, dopis Lukáša Č.Císaři, Luboš Kohout: Kritické poznámky k polemické statii P.Uhla "Srpnové traumá"

*****

Diskuse č.57 - listopad 1987

Jaroslav Šabata: Opozice a oportunitismus, Vlastimila Tesařová: Demokratická samospráva nebo samosprávná demokracie?, Vl.Tesařová: Příspěvek do diskuse o celospolečenské přestavbě, Stanovisko skupiny moravských občanů k návrhu zákona o podniku, Čestmír Císař: Reformy v rozpacích

*****

Revolver Revue č.3/87 - vyšlo v říjnu 87, nepaginováno, asi 300 str. A4

Překlady: Kazimierz Brandys: Měsíce (úryvek); R.Z.Sheppard: Varšavský deník K.Brandyse; G.Herling-Grudziński: Deník psaný v noci (úryvek); Witold Gąsiorek: Vnitřní deník (úryvek); Anatolij Matčenko: Mé výpovědi (úryvek); Delmore Schwartz: Ve snech začíná odpovědnost; Tom Weits: Hrdina je jenom sendvič; Edward Limonov: Student; Anna Achmatovová: Requiem; Alexander Smolar: Tabu a nevinnost (studie o antisemitismu v Polsku); Jérzy Kosinski: Malovaný pták (úryvek); H.P.Lovecraft: Dagon; Rafał Wojaczeck: Vybor z veršů; Ann Beattie: Trpaslíkárna; Dobrodružství Legse Sawyer a Huckleberryho Hella; Harold Pinter: Rodinné hlyasy.

Čeští autoři: Bedřich Placák: úryvek z paměti; Martin Falouš: Tři zprávy o četbě (2.část); Dan Jelínek: Israel (úryvek); Jaroslav Spurný: Setkání; Sýkora: Červený vrch.

RR Interview: Jesus, I'm Tony (rozhovor s Tony Ducháčkem).

Články, úvahy, recenze, polemiky, RR reports, dokumenty: Dmitrij Savickij: Mrtvý jazyk ideologie; Cvetan Todorov: Z korespondence; George Orwell: Spišovatelé a Leviathan; Marian Sabat: Ráj na Sibiři; tandem: Leningrad za 3 dny (rr report); Rozhovor s Andrejem Bráwiczem; Rozhovor s Irinou Ratušinskou; Philip Hoare: Děvka z Hershey baru; Gerald Clarke: Po deseti letech básník zase sní; Paul Gray: Video-artista říká: "Tady to jede."; M.Secretová: Bouřlivý život a velká lásku Salvátora Dalího; J.Chalupecký: Příběh Vladimíra Boudníka; Milan Knížák: K výstavě ve vysočanském Lidovém domě; V.Pivovarov: odpověď M.Knížákovi; Hugo Kočář: recenze knihy Mikoláše Chadimy; Dokument: dopis Tomáše Schilly redakci Rudého práva;

Rasumé (česky, anglicky, německy, ruský).

*

Voknoviny č.1

V říjnu 1987 vyšlo první číslo nového samizdatového periodika. V úvodu redakce piše, že jsou to noviny letákového typu, které budou vycházet nepravidelně, nejméně však jednou měsíčně. Voknoviny jsou součástí časopisu Vokno a mají sloužit k zlepšení a zrychlení toku informací v oblasti zájmu čtenářů Vokna. Náplň budou tvořit především aktuality a redakce žádá čtenáře o zasílání zpráv o koncertech, výstavách, o divadelních

představených, filmových produkcích a s publikacími a hudebních nahrávkách. Redakce uvádí tři adresy, kám je jí možno psát (Magor, Bondy a Čuňas). Z obsahu: -xy-: "Piráti na Ostrově", -tg-: Výstava neoficiálních výtvarníků, -ču-: Blízko a přece tak daleko, -zuk-: Havel Brastil 1987, -LIZ-: Svatba, B.Hugo: THE EX u nás, Na otázky Vokna si odpovídá Čuňas, Jiříšek Jirec: Podzimní Salón 87, J.S.Fiala: Služetín - In memoriam.

*

Střední Evropa, č.8 červenec 1987, 166 str. A4

Andreas: České bloudění (první část statí pseudonym. autora o vzniku čs.republiky a TGM); Janus: Lekce o česko-německých vztazích (o vývoji česko-německých vztahů po r.1945); Krešimir Fijačko: Polibky a pohlavky pro dlouho spící krasavici (stař o střední Evropě z časopisu Vjesnik, Záhřeb); SOUČASNÉ POLSKÉ POLITICKÉ MYŠLENÍ: Leszek Kołakowski: Klásek a teorie (stař o sovětsismu z r.1984); Adam Michnik: Velký kontrareformátor (o politice M.Gorbačova); Zbigniew Brzezinski: Tragická dilemata sovětské světové moci (analýza povahy SSSR jako světové mocnosti); Michał Heller: "Plán hry" Zbigniewa Brzezinského (o knize Z.B. Plán hry - Jak vést americko-sovětskou konfrontaci); ZECHER (nová pravidelná rubrika o židovské problematice); George Steiner: Blouhý život metafore -Jeden z pohledů na Šoa (Šoa - hebrejsky vyhlazení, holocaust); REAKCE: Petr Rezek: "Život disidentů jako "život v pravdě"? (polemika s Patočkovým a Havlovým výkladem "života v pravdě"); Karel Novotný: O umění v pravdě a tichu (o výtvarníku Vladislavu Vaculkovi; dvě reprodukce jeho prací jsou k číslu přiloženy); DOKUMENTY: Charta 77|23|87 a 24|87 (k problematice maďarské menšiny); Ján Budaj: Případ Ondrejský cintorín (první část článku s podtitulem "Vzpomínka na zápas o záchrannu bratislavských historických hřbitovů); PĚSTOHA: Adam Wandruszka: Habsburský dům - Dějiny jedné evropské dynastie (11. a 12. kapitola knihy).

*

časopis K (ve slovenštině, označený JUL 1987, 56 stran)

Zjazdy (Spisovatelia, Výtvarníci, Zjazdy dramatických umelcov), Francúzsky profesor v Bratislavе (O uzloch a spojeniach), O sliepke a vajci, Na hranici (Med jednou esejoou Jana Patočku), Oliver Svišť - stará známost (povídka), Ako prežíva slovenský duch (překlad z National Geographic, leden 1987)

*

Miloš Hájek: Jak z toho? (říjen 1987, 3 A4)

*

Milan Hűbi: Dvojí vidění minulosti a současnosti v SSSR (16.10.87, 4 A4)

*

Luboš Kohout: Poznámky k programovým a politickým iniciativám po lednovém plénu ÚV KSČ r.1988 (Proti novým legendám a mytům čs.vládních propagandistů) (15 A4, 16.10.1987)

*****

*****

*****

Krátké zprávy

Večeře na velvyslanectví USA

Dne 25.9.1987 uspořádal americký velvyslanec v Československu Julian M.Niemczyk s chotí večeři pro mluvčí a některé signatáře Charty 77. Večer byl uspořádán u příležitosti 200.výročí vzniku americké ústavy a zároveň prvého výročí působení J.M.Niemczyka ve funkci velvyslance v Praze. Zúčastnili se jí i další američtí diplomaté. Z Charty 77 byli přítomni její mluvčí Libuše Šilhánová a Jan Litomiský a Josef Vohryzek s manželkami, dále pak Jiří Dienstbier s chotí, Václav Havel, Václav Malý, Anna Šabatová, Petr Uhl a Zdeněk Urbánek. Přípitky pronesli Julian M.Niemczyk, Zdeněk Urbánek, politický rada velvyslanectví Randy Bell a Libuše Šilhánová. Během večeře hovořili američtí diplomaté s chartisty o vývoji a perspektivách v oblasti lidských práv v Československu.

T.A.

*

Rozhovor amerického diplomata s chartisty

U příležitosti návštěvy náměstka ministra zahraničních věcí USA Mortona Abramowitze v Československu se dne 7.10.1987 z iniciativy americké strany tento státník sešel s několika signatáři a stoupenci hnutí občanské iniciativy Charty 77, mj. s Pavlem Bratinkou, Martinem Paloušem, Petrem Uhlem a Zdeňkem Urbánkem. Rozhovoru, který byl přátelský a neformální a který trval téměř dvě hodiny, byl přítomen i p. German, pracovník ministerstva zahraničí USA a pracovníci amerického velvyslanectví v Praze. Při setkání se hovořilo o současné politické situaci v Československu a v zemích východní Evropy a o možnostech reforem a změn, které se mohou příznivě projevit i v oblasti lidských práv.

Praha 7.10.1987

T.A.

*

Setkání signatářů Charty 77 s Wolfgangem Danielsem

Dne 20.10.1987 setkali se signatáři Charty 77 Jiří Dienstbier, Zdeněk Jičínský, Martin Palouš, Rudolf Slánský a Jan Štern s poslancem Spolkového sněmu NSR za stranu Zelených dr.W.Danielsem. Dr.Daniels, který je povoláním fyzik a je ve své straně expertem pro otázky jaderné energie, informoval zástupce Charty o svých rozhovorech s vládními činiteli ČSSR. Při této příležitosti se diskutovaly otázky týkající se dohody o ochraně životního prostředí mezi Československem a Německou spolkovou republikou. Dr.Daniels uvedl, že - podle sdělení náměstka předsedy vlády J.Obsziny - má být v Československu do roku 1998 postaveno 8 dalších jaderných elektráren a koncem století má být započato s výstavbou ještě dvou vysokoteplotních reaktorů, na severu Moravy a ve východních Čechách.

Zástupci Charty v této souvislosti upozornili dr.Danielse na to, že dokument Charty 77 č.33/87 rozhodně požaduje, aby se o další výstavbě těchto rizikantních zařízení uskutečnila veřejná diskuse, jež by dala jak odborné, tak i laická veřejnost možnost se k této otázce vyslovit. Uvedený příklad zároveň ukazuje, zdůraznili zástupci Charty, jak úzce a neoddělitelně souvisí rozvoj demokracie a občanské kontroly nad výkonem moci a ochranou životního prostředí. Držitelé moci mají totiž tendenci stavět občany právě v těchto fatálních otázkách před hotové skutečnosti.

Obě strany se pak informovaly o nezávislých ekologických iniciativách v NSR a Československu. Při této příležitosti upozornil dr.Daniels na protestní akce v Bavorsku proti výstavbě jaderné elektrárny Temelín. (V lednu t.r. se uskutečnila demonstrace proti jadernému zařízení ve Wackersdorfu a proti JE Temelín).

Účastníci setkání hovořili též o tom, že by bylo účelné podpořit myšlenku vydávat mezinárodní ekologický časopis dostupný čtenářům jak na "Západě", tak na "Východě". Na závěr se obě strany dohodly, že podobné setkání uskuteční při nejbližší příležitosti znova.

Pozn.red.:

Wolfgang Daniels byl v Československu jako člen oficiální delegace, jejímiž členy byli též představitelé CDU, SPD a FDP. Setkání se signatáři Charty se uskutečnilo z jeho iniciativy. Zpráva, kterou o setkání uveřejňujeme, je společně vypracovaným komunikátem, které podepsali Wolfgang Daniels a za čs.účastníky Jan Štern.

*

Reakce akademika Sacharova

Ze setkání na čs.-polské hranici konaném v srpnu t.r. odeslali jeho účastníci dopis akademiku Sacharovovi (viz Infoch č.10/87). Nyní se dovídáme, že Andrej Sacharov přijal tento dopis se zájmem a vzrušením.

Vyjádřil se v tom smyslu, že setkání tohoto druhu mají veliký význam a že kontakty a solidarita nezávislých skupin sovětského bloku je velkou nadějí pro budoucnost.

*

Brno děkuje Konsorciu za dar.

*

Seifertova cena Ludvíku Vaculíkovi

Nadace Charty 77 ve Stockholmu oznámila 22. července, že Cenu Jaroslava Seiferta obdržel v letošním roce český spisovatel Ludvík Vaculík za své fejetony.

Cena Jaroslava Seiferta byla zřízena nadací Charty 77 v r. 1986 a je každoročně udělována za nejlepší díla české a slovenské literatury (vloni ji získal slovenský spisovatel Dominik Tatarka). Hlavní kandidáti posuzuje výbor, jehož členy jsou Jiří Gruša, Milan Kundera, Antonín J. Liehm, Sylvie Richterová, Josef Škvorecký a Jan Vladislav a in pectore také dva literáti, žijící v Československu. Cena se skládá z peněžní odměny, jejíž výše se má letos podle výsledku sbírky pohybovat mezi 30 000-50 000 švédskými korunami, dále z diplomu, provedeného jedním z předních českých výtvarníků a z kulturní subvence, která umožní vydat odměněné dílo v jednom z exilových nakladatelství.

Nadace Charty 77 se obrací na českou a slovenskou veřejnost se žádostí o zaslání návrhů na Cenu Jaroslava Seiferta pro příští rok nejpozději do 15. února 1988 na adresu: Miloslava Slavíčková, Slaviska institutionen, Lunds universitet, Finnsg. 14, S - 223 62 Lund, Švédsko.

*

Cena Jiřího Lederera Petru Pospíchalovi

Od loňského roku udílejí dva pařížské exilové časopisy *Zeszyty Literackie* a *Svědec* tři ceny Jiřího Lederera, českého novináře, který se svou celoživotní prací zasloužil o rozvoj čs.-polských kulturních styků. Vloni byla tato cena udělena polskému bohemistovi a překladateli Andrzejem Jagodzińském. Letos cenu získal 27letý dělník z Brna, Petr Pospíchal, který byl od ledna do května 1987 vězněn za svou činnost ve skupině *Polsko-čs. solidarita*. Trestní stíhání proti Petrovi Pospíchalovi nebylo dosud zastaveno. Je obvinován mj.z toho, že infochu a dalším samizdatovým časopisům zprostředkovával články a jiné příspěvky s polskou tématikou. Blahopřání naší redakce Petru Pospíchalovi je proto zvláště srdečná. Udělení ceny Jiřího Lederera bylo vyhlášeno začátkem října t.r. v Paříži. Její výše je 5000,- francouzských franků.

*

Sovětští nezávislí sněmovali

Koncem srpna t.r. se konalo v Moskvě čtyřdenní zasedání zástupců 47 nezávislých sovětských skupin. Některé z nich jsou málo početné, zejména skupiny ekologické nebo zaměřené na ochranu historických památek, jiné, jako např. leningradská Perestrojka nebo moskevský Klub společenských iniciativ, mají nejen stovky příznivců, nybrž i značný společenský vliv. Smysl tohoto setkání, které bylo oficiálně povoleno a o němž následně podrobně referoval sovětský týdeník *Ogoňok*, byl dvojí: vyjádřit kritickou podporu novému kursu stranického vedení M. Gorbačova a zároveň vytvořit protiváhu krajně reakčním (rasistickým a polořasistickým) skupinám typu Pamjať, Rodina nebo Otčestvo, jejichž činnost, tolerovaná úřady, se v posledních měsících považlivě rozmáhá. Zasedání se zúčastnila i skupina Charty, která se zabývá pomocí válečným veteránům, důchodcům a nemocným. Vzhledem ke značné roztríštěnosti zájmů jednotlivých skupin byly vytvořeny dvě struktury: jednak sdružení všech skupin, které se mají následně koordinovat, jednak svaz socialistických klubů, který si klade za hlavní cíl podporovat pozitivní společenské změny. V jeho prohlášení se uvádí, že podporí všechna usnesení stranických sjezdů a ÚV KSČS, která budou usilovat o demokratické kroky v samosprávném duchu.

*

Casopis "Grenzfäll" v 7., 8. a 9. čísle letošního roku přináší opět celou řadu předešlím krátkých zpráv o neoficiálních aktivitách v Československu, mj. o stycích Charty 77 s polskou opozicí, o jazzové sekci, přebírá z informací o Chartě zprávu o dopise 46 příslušníků hnutí Punk prezidentu Husákovi, informuje o korupční aféře "Babinský a spol." a uveřejnuje seriál o "Pražském jaru" - chronologii událostí našich nejnovějších dějin. Z dalších materiálů zaujme např. článek pražskému čtenáři obzvlášť srozumitelný a blízký, zabývající se necitlivým přístupem úřadů k řešení dopravní situace v Erfurtu, dále staří s názvem "Nemirový mírový pochod", ilustrující, jak rozdílně pojímají problematiku mírové koexistence mírová hnutí organizovaná státem a mírové iniciativy na státu nezávislé. Dále je zveřejněn otevřený dopis tří členů iniciativy "Mír a lidská práva" v NDR, upozorňující na justiční zvláli mocenských orgánů v NDR a z toho vyplývající pocit právní nejistoty občanů s konkrétními návrhy řešení. V časopise najdeme zajímavé a podnětné zprávy, články, interview a studie s oblasti politiky a kultury.

*

SPUSA nepovolená

Konečné rozhodnutí, proti němuž se již nejde odvolat, ve věci povolení Společnosti přátel USA vydal dne 21. října t.r. ministr vnitra ČSR Jung. Na návrh zvláštní komise, která za tímto účelem byla zřízena, rozhodl, že rozkaz, který proti prvnímu zamítavému rozhodnutí ministerstva vnitra ČSR podali zástupci přípravných výborů SPUSA, se zamítá a toto původní rozhodnutí, jímž byla zamítnuta žádost o schválení stenov Společnosti přátel USA, se potvrzuje. Ministr přitom argumentuje tím, že zamýšlená činnost SPUSA je již zajištěna stávajícími organizacemi a hnutími; loňská kulturní dohoda USA-ČSSR nevytváří podle jeho názoru právní předpoklady pro vznik společnosti.

Jazzová sekce usiluje o legalizaci

V říjnu t.r. se v Praze ustavil přípravný výbor UNIJAZZU - Sdružení pro jazzovou hudbu ve vztahu se světovou kulturou. Jeho členy jsou Vladimír Kouřil, Čestmír Hunět, Tomáš Křivánek, Janka Skalník a Jiří Exner, tedy členové výboru jazzové sekce. Členové přípravného výboru jednali po několik měsíců s představiteli ministerstva kultury ČSR na půdě Ústavu pro kulturně výchovnou činnost. UNIJAZZ má být jednak nástupnickou organizací jazzové sekce, jednak značně rozšířit pole své působnosti a zaměřit se především na avantgardní a okrajové formy hudební a umělecké.

Dne 7.9.1987, kdy mělo být pokračováno v rozhovorech v ŤKVČ, přerušili pracovníci MK jednání s odůvodněním, že 3. a 4.9 bylo prý zařízení ŤKVČ poškozeno neznámými pachatelem, kteří po sobě na místě činu zanechali nálepky s emblémem jazzové sekce. Členové výboru jazzové sekce k tomu vydali 8.9. prohlášení, v němž vandalskou akci (šlo o poškození zámků u dveří budovy) odsoudili. Protože však tou dobou už byl přípravný výborem UNIJAZZU přepracován návrh organizačního řádu této organizace tak, že bylo vyhověno všem námitkám pracovníků MK, podal přípravný výbor konečnou verzi organizačního návrhu civilně právnímu úseku ministerstva vnitra ČSR, který ji později postoupil s ohledem na zamýšlenou celostátní působnost UNIJAZZU federálnímu ministerstvu vnitra. FMV dosud o žádosti o schválení organizačního řádu nerozhodlo. Přípravný výbor UNIJAZZU se mezitím obrátil na členy a příznivce jazzové sekce s dopisem, v němž vysvětluje novou situaci, dotazuje se, zda mají lidé o práci v UNIJAZZU zájem (za tím účelem jím zasílá dotazník) a žádá je, aby potvrdili své dosavadní členství v JS Mezinárodní jazzové federaci v Londýně. Jazzová sekce vydala v těchto týdnech také svou novou publikaci "Ambientní hudba a industrial (dvě eseje o rockové avantgardě, ambientní a industriální hudbě)" od Josefa Vlčka; vyšlo v edici Bokem, 20 str.

Dopis občanů poslanců FS

50 občanů, z toho 12 signatářů Charty 77, napsalo dopis, který dne 1.9.1987 zaslali všem 350 poslanců Federálního shromáždění a ve kterém vyjadřují své stanovisko ke společenské přestavbě. Domnívají se, že potíže s nedostatky v životě společnosti souvisí s jejím nedemokratickým systémem řízení a vyslovují názor, že "jak tento systém sám, tak negativní důsledky, které přinesl, lze v dané situaci odstranit pouze tak, že život naší společnosti bude demokratizován." "Obracím se osobně na Vás," píše se dále v dopise, "jelikož jsme přesvědčeni, že toho lze dosáhnout pouze osobním přičiněním zákonných zástupců lidu a aktivní účasti širokých vrstev obyvatelstva." Své návrhy a požadavky konkratizují podepsaní v následujících pěti bodech, které podle jejich přesvědčení představují základní prvky potřebných společenských změn: navrhují zrušení dosavadního kádrového řízení, umožnit pravdivé poznání naší minulosti včetně dějin první republiky; dále žádají, aby se poslanci zasadili o vypracování návrhu nových kritérií pro práci Národní fronty, aby pomohli vypracovat program radikálního zlepšení pražského životního prostředí, který by byl vzorem úpravy životního prostředí v dalších městech a oblastech republiky; v pětém bodě žádají, aby se poslanci zasezدovali o začlenění všech, kteří byli jakýmkoli způsobem znerovnoprávněni pro svá přesvědčení, do občanských povolání, pro která jsou kvalifikováni a o vyhlášení amnestie pro všechny československé občany, kteří byli odsouzeni nebo jsou trestně stíháni z politických důvodů.

K dopisu se připojili další občané. Z adresátů na něj odpověděl jen jeden, a to poslanec Peter Colotka, který prostřednictvím svého sekretariátu sdělil, že podnět signatérů dopisu zaznamenal.

Čs.katolíci píší generálnímu tajemníkovi OSN

56 katolíků z Čech, Moravy a Slovenska poslalo dne 1.října t.r. dopis generálnímu tajemníkovi OSN Javieru Pérezovi de Cuellar, v němž vyjadřují bolestné překvapení nad faktem, že OSN udělila vyznamenání za práci pro mír sdružení katolického duchovenstva Pacem in terris, v němž je organizována lejární část katolických kněží v Československu. V dopise se popisuje činnost tohoto sdružení, mj. se zde uvádí, že "nedělá nic pro své souvěrce ani pro své spoluobčany v nouzi, naopak jejich těžkosti ignoruje a zakryvá. Žije v nepřátelství s vlastní církví, protože je nástrojem k rozštěpení katolické církve u nás. Žije v nepřátelství s vlastním národem, protože je součástí 'fasády souhlašu', jež má zakryt neblahný stav čs.společnosti, jež má zakryt projevy naší hluboké krize morální, politické, hospodářské i ekologické." Tato činnost Pacem in terris, která nijak nepřispívá k upevnění míru ve společnosti i v mezinárodním měřítku, je v protikladu ke skutečnému mírovému úsilí křesťanů, k nimž patří i podepsání, kteří byli dlouhá léta v Československu pro svou víru vězněni nebo šikanováni. Dopis podepsali mj. z kněží P.Karel Dománek, P.František Inocenc Kubíček, P.Oto Mádr, P.Vojtěch Zlámal, P.Josef Zvěřina, z laiků např.Václav Benda, Ján Čarnogurský, Václav Frei (který ručí za správnost podpisů), Vladimír Fučík, František Mikloško a Václav Vaško. Proti udělení vyznamenání Posel míru organizaci Pacem in terris protestoval osobněm dopisem z 18.9.t.r. katolický kněz Václav Malý. Tento postup generálního tajemníka OSN vzbudil ostatně pohoršení nejen čs.katolíků, ale i mnoha dalších spoluobčanů.

*

VOPMMČ informuje

Výbor na obranu práv maďarské menšiny v Československu reaguje ve svéposlední zprávě na nesrovnanosti v informacích čs. a maďarského oficiálního tisku o návštěvách Bohuslava Chmoupka a Lubomíra Štrougala uskutečněných koncem léta t.r. v Maďarsku. Výsma si především zkreslených a nepravidlivých údajů, které ve svém projevu v Budapešti uvedl B.Chmoupek o maďarském školství na Slovensku, a srovnaním počtu maďarských škol, stříd a žáků v posledních letech dokumentuje omezování maďarského vyučování. Projevy obou státníků i maďarského ministerského předsedy Károlyi Grosze byly na obou stranách hranic upraveny: tak např. maďarský tisk vynechal Štrougalovy výroky o historii společného soužití v této části Evropy, čs.tisk zas zcela pozměnil smysl Greszových slov o nuthostech vzájemných kontaktů i mezi občany a interpretoval je jako přání rozvíjet jen styky oficiální.

*

Represe proti punkům

Ve dnech 25. a 26.9.t.r. se měla konat hudební vystoupení příznivců knutí punk v Příbrami, Bratislavě a v Krupce u Teplic. Všechna byla zmařena brutálními zásahy VB a StB. V Příbrami se sešlo asi 30 punkerů v Poutnické hospodě. Asi za hodinu VB všechny vykázala, legitimovala je, jednoho punkera zbilá, když se zeptal, co to znamená, na jednoho odvezla na záchrátku. V Bratislavě, kde se měla veřejná zkouška koncertu, který měl být později v jedné vysokoškolské kolejí, byla brutalita největší: desítky lidí byly nuceny stát s rukama nad hlavou u zdi, nesměly vykonat potřebu, někteří byli mláceni, byli jim odebrány cvičky, náušnice (i zlaté), odznaky apod., jeden punk byl oštíhán, další zbit proto, že se ozval, že mu byly odňaty peníze (ty mu byly potom vráceny). Většina punků bylo místních, šest jich přijelo až z Prahy. Třetí koncert se měl konat v Krupce u Teplic, i zde byli punkové rozehnáni a část převezena na oddělení VB, kde byli vyslýcháni.

*

Napadení tří občanů

Gottwaldovští občané Jan Kišš, Petr Holubář a Stanislav Devátý zaslali dne 4.10.1987 ministru vnitra ČSSR dr.Vratislavovi Vajnarovi stížnost na jednání příslušníků SNB, kteří dne 2.10.t.r. v Olomouci proti nim použili brutálního násilí (viz sdělení VOHS č.689), když se chtěli zúčastnit veřejného soudního líčení s Michalem Mrtvým.

Dne 30.9.1987 zaslal témuž ministrovi Jan Kišš obdobou stížnost, v které žádá rovněž přezkoumání postupu orgánů SNB, protože se stal obětí podobného napadení v Ostravě, když se chtěl zúčastnit veřejného zasedání krajského soudu, který dne 24.9. jednal ve věci ing.Tomáše Hradílka.

*

Násilií proti J.Pukalíkovi

V neděli 20.9. t.r. byl v Brně na ulici zadržen příslušníky VB signatář Charty 77 Jan Pukalík. S odůvodněním, že jeho účes neodpovídá účesu na fotografii v občanském průkazu byl odveden na Městskou správu SNE do Běhounské ulice. Když odmítl na výzvu předložit k prohlídce obsah své tašky, byla mu taška čtyřmi příslušníky VB odebrána násilím. Poté, co v ní byly nalezeny dvě publikace vydané v exilu, byl mu celý obsah tašky (několik dalších knih, magnetofonové kazety, adresér a osobní věci) odebrán. Za chvíli se dostavil kapitán StB Karel Veselý, který provedl krátky výslech a předvolal Jana Pukalíka k dalšímu výslechu na 25.9. a tím, že mu při této příležitosti vrátil zabavené věci. V průběhu tohoto půlhodinového formálního výslechu byla Janu Pukalíkovi většina zabavených věcí vrácena, s výjimkou jednoho výtisku časopisu 150 000 slov a knihy Vlasty Třešňáka Bermudský trojúhelník. O zabavení věcí nebyl vydán protokol. Zabavení bylo zdůvodněno pouze ústně a to tak, že jde o závažnou literaturu.

Zásahy proti přednáškám

Dne 30.9.1987 byl předvolán na StB k výslechu Ivan Havel, v jehož bytě se již několik let pořádají přednášky na různé filosofické, literární, psychologické a j.témata. Příslušníci StB chtěli po Ivangu Havlovi, aby jím opznámil názvy přednášek, které nyní po několikaměsíční přestávce byly opět zahájeny, a jména přednášejících a posluchačů. Ivan Havel jejich požadavky odmítl. Příslušníci StB vyslovili názor, že přednášky jsou jen záminkou k setkávání "protisocialisticky smýšlejících osob". První přednáška se konala 2.11., přednesl ji Ivan Havel a měla název "Délka, šířka a bystrozrakost". Tema samo jistě nebylo důvodem policejního obtěžování účastníků: uniformovaní příslušníci stáli ve vchodu domu a všechny příchozí legitimovali, pracovníci StB sedící ve voze opodál si občas někoho z přicházejících vybrali a odvezli k výslechu na oddělení VB. Tak byli vyslýcháni Milan Baňák, Ivan Dejmák a Jan Lopatka. Podobně cístovala policie u domu, kde je byt Ivana Havla i při další přednášce o 14 dní později.

Strahov ve známení fotbalu

V neděli 18.října se v areálu spartakiádního stadionu na Strahově konal fotbalový dvojzápas. V prvním duelu se střetlo mužstvo edice Braková literatura (BRK) s vybraným celkem časopisu Revolver revue. Utkání skončilo překvapivě nerovnou 1:1 (poločas 0:0), takže ke slovu přišly pokutové kopy. Přesnější mušku a více sportovního štěstí měli Revolveri. Druhé klání vybojovalo s Revolverem revue mužstvo dalšího samizdatového časopisu VOKNO. Po nerovném výsledku 2:2 došla opět řada na penalty, v nichž bylo třetokrát úspěšnější VOKNO. Za překněho podzimního počasí sledovalo zápas více než 50 diváků, kteří sportovním povzbuzováním vytvořili oběma střetautím důstojný rámec.

*

Padělaný text Č.Císáre

Podle samizdatového časopisu Ze zásuvky a z bloku č.13/1987 byl text, zveřejněný v Diskusi č.55 (viz anotace v tomto čísle Infochu) "Sjednotíme se?" padělek a Čestmír Císař, který byl označen za jeho autora, nemá s tímto textem nic společného. Zásuvka zveřejňuje rovněž vyslověný prohlášení Čestmíra Císaře z 4.9.t.r., že jde o podvrh. Také Diskuse jejíž redakce byla oklamána, se ve svém dalším, 56 čísle Č.Císaři omouvá. Je této scénice věštění považujeme za správné solidarizovat se s postiženým Č.Císařem. Je pro nás potěšením, že můžeme zveřejnit jeho slova, týkající se Charty 77; je to výnátek z obsáhléjší Císařovy práce Reformy v rozpacích z 20.9.t.r.:

"Slychám, že kamenem úrazu je Charta 77. Ponechme stranou spor, zda měli její mluvčí vždycky ve všem pravdu anebo se někdy mylili. Pravda je, že desetileté trvání Charty 77 je faktem nejen našich vnitřních poměrů, ale i faktem mezinárodních kontaktů v oblasti mírové spolupráce a lidských práv. Před tímto faktu je marné zavírat obě oči nebo se zlobit. Dříve či později je nezbytné novásat dialog oficiálních činitelů jak s rekonvenovanými zastánci Charty 77, tak i s reformními komunisty a jinými skupinami tzv. občanské iniciativy. Ničí prestiž tím přeče neutrpí, naopak, vyjasní se společenská atmosféra a pomůže se zíaru reforem. Neexistence takového dialogu ovšem potvrzuje domněnku, že konservativní život drží pevně ruku na brzdě pokroku a že si nadále udržuje ve stranickém a státním vedení převahu."

Zásuvka si v souvislosti s podvrženým textem klade otásky: první o tom, kdo mohl být autorem padělku, druhou o smyslu celé akce, zde má jít o diskriminaci autora nebo že "snad touto cestou měli být informováni vyločení komunisté o podmínkách, za nichž je ochotně dnešní vedení je 'vzít na milost'? - "Domnívají se snad ti, kdo vymysleli podobné podmínky", uzavírá redakce Zásuvky, "že na ně přistupí lidé, jimž historie dává za pravdu?"

*

Zádost G. Wonkové

Paní Gerti Wonková, matka Pavla Wonky, podala dne 29.9.1987 náčelníkovi NVÚ Liberec - Minkovice, kde je Pavel Wonka vězněn, žádost o převození svého syna do nemocnice NVÚ Frcha-Pankrác. Žádost napsala po návštěvě svého syna, jehož shledala v kritickém zdravotním stavu. "Za jediný měsíc se ve vězení Liberec 23 stala z mého syna ubohá třesoucí se lidecká troska, která se již smířila se smrtí", píše ve své žádosti pi. Wonková.

*****

*****

*****

Došlo po uzávěrce:

Zpráva Amnesty International

Výroční zpráva Amnesty International informuje o porušování lidských práv na celém světě a o činnosti AI v roce 1986. Je to popis úsilí hnutí o zjišťování a osvobození vězňů svědomí, zajištění rychlých a spravedlivých soudů pro politické vězne a o zastavení mučení a poprav. AI nepracuje proti vládám, pouze proti porušování lidských práv. Nedává podporu ani neodporuje žádnému politickému, sociálnímu ani ekonomickému systému. Pracuje otevřeně, posiluje své informace vládám před zveřejněním správ a je vždy připravena opravit každou faktickou chybu. AI je založena na myšlence, že lidé mohou provádět účinné akce na ochranu práv druhých. V organizaci pracuje mnoho členů společně ve skupinách, které podnikají kampaně za propuštění nebo adoptují vězňů svědomí. Vězení svědomí je ten, kdo je uvězněn pro svou víru, pochlaví, původ, jazyk nebo náboženství a kdo nikdy nepoužil ani nehádal násilí. Žádná skupina nikdy nepracuje na případu vězňů svědomí ve své vlastní zemi. Členové AI nejen prosazují dodržování lidských práv, také vytvářejí organizační politiku a zvyšují finanční prostředky. Jádrem organizace je Mezinárodní kongres, který je vytvořen z delegátů sekcí, schází se každé dva roky a volí Mezinárodní výkonné výbor. Hlavnou AI je Mezinárodní sekretariát pracující v Londýně. Všechny finanční prostředky AI pocházejí pouze od jejich členů. Na začátku roku 1987 bylo 3744 skupin AI, více než 500 000 členů a sekce AI ve 44 zemích světa. V roce 1986 bylo celkem adoptováno 4247 vězňů svědomí, bylo sledováno 1792 nových případů vězňů a 1952 vězňů bylo propuštěno.

AI je bezpodmínečně proti trestu smrti a pracuje pro jeho úplné zrušení. Během roku 1986 bylo známo 743 vězňů popravených v 39 zemích a 1272 odsouzených k smrti v 67 zemích (skutečný počet bude určitě vyšší). Do konce roku 1986 zrušilo trest smrti 28 zemí pro všechny trestné činy a 18 zemí pro všechny tr.č. s výjimkami (např. válečné zločiny).

V kapitole věnované ČSSR se píše, že hlavní zájem AI věnuje pokračujícímu zatýkání vězňů svědomí, zdravotnímu stavu některých vězňů svědomí a užívání trestu smrti. Na konci roku 1986 to bylo 33 vězňů, kteří byli adoptováni jako vězni svědomí nebo jejichž případ AI vyšetřuje, skutečný počet vězňů svědomí není znám. V červnu 1986 AI upozovala na československé úřady, aby uvedly zákony zjevně omezující nenásilné uskutečňování lidských práv do souladu se svými závazky vyplývajícími z účasti na Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a propustily vězňé odsouzené podle těchto zákonů. V září 1986 žádala AI o propuštění 17 vězňů pronásledovaných za nenásilné vykonávání práva na svobodu slova a projevu. Podrobně zpráva informuje o některých z nich: o Heřmanu Chromém, Jaroslavu Švestkovi a Eduardu Vackovi. AI vyšetřuje případ sedmi uvězněných členů výboru jazzové sekce. Dále se konstatuje, že pokračuje zatýkání pro neoficiální náboženskou činnost a podrobněji je zmíněn případ Michala Mrtváho. AI je informována o tom, že mnoho vězňů svědomí je drženo v podmínkách nedostatečné hygieny, lékařské péče a výchovy. Jednotlivě AI sleduje zdravotní stav Jiřího Wolfa a Waltera Kanii; oba vykonávají trest v NVJ Valdice. AI se dozvídá o jednom vykonaném a třech uložených trestech smrti a vyzvala čs.úřady, aby upustily od ukládání a vykonávání trestu smrti.

Uvádíme adresy některých sekcí AI:

Rakousko: Amnesty International, Austrian Section, Esslinggasse 15/4, A-1010 Wien

Francie: Amnesty International, French Section, 4 rue de la Pierre Levée,
75553 Paris Cedex II

NDR: Amnesty International, Section of the FRG, Heerstrasse 178, 5300 Bonn 1

Itálie: Amnesty International, Italian Section, viale Mazzini 146, 00195 Rome

Holandsko: Amnesty International, Dutch Section, Keizersgracht 620, 1017 ER Amsterdam

Anglie: Amnesty International, 5 Roberts Place, off Bowling Green Lane,
London EC1 OEJ

*****

*****

*****

Přetiskování či jiné přebírání textů zveřejněných Infochem je možné jen s uvedením pramene. Bez uvedení pramene je možno přebírat dokumenty Charty 77, sdělení VONS, petice, otevřené dopisy, fejetony, jakož i texty, z jejichž charakteru či uvedení je zřejmé, že nebyly psány přímo pro Infoch.

*****

*****

*****